

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . . . 20 кор.
на пів року . . . . . 10 кор.
на чверть року . . . . . 5 кор.
на місяць . . . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . . . 8 рублів
або 18 франків
Подорожче ціною по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш: а ми возьмем милости і ври не возьмем,
бо руске ми серце і віра руска.» — Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділя і руских свят
о 5½ год. пополудни.

Редакция, администрация і
експедиция «Руслана» під ч. 1.
пл. Домбровського (Хорунщини). Ек-
спедиция місцевна в Агенції Со-
коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Реклямації неопечатані вільні
від поргя. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 40 с. від стрічки. По-
дпки і приватні донесеня по
3) с. від стрічки.

Заява

бувшого клубу руских послів соймових.

Невиносима політична ситуація, яка
втворилась в останній сесії в галицьким
соймі довершила міру наруги польської біль-
шости соймової над руским народом і єго
представителями і поставила нас в положен-
нє, з котрого сецесія наша і відкликанє ся
до волі народа через зложенє мандатів бу-
ла одним можливим виходом.

Рацію і причини сецесії сеї висказа-
ли ми уступаючи з сойму, розвели і пояс-
нили подрібно в наших справозданях пе-
ред лицем руского народа. І народ сей од-
нодушно одобрив сей крок, одобрив нашу
політику і тактику, а доказом сего одноду-
шні рішення всіх віч і зборів, які по зам-
кненню сесії соймової відбулись в мно-
гих повітах нашого краю. На всіх тих ві-
чах і зборах не підніс ся ані один сумнів
що-до нашого поступованя; загал суспіль-
ности рускої зрозумів і відчув добре, що
ми були тут не лиш речниками інтересів,
але і речниками чести руского народа і що
честь тая не позволяла нам поступити
інакше.

Тое становиско, яке заняв цілий нарід
руский в краю, надало сему актови полі-
тичному ваги і значіня, оно стало ясным
доказом, що ми не даром відкликались до
руского народа, що народ сей станув за
нами цілою своєю опінією і що ті протес-
ти, які підносили ми супроти агресивної
політики польського сойму, що ті жаданя,
з якими ми перед тим соймом виступали,
є виразом неподільного пересвідченя ру-
ского народа, котрого ми одинокими легаль-
ними були речниками.

Всі збори і віча народні, які відбулись
по останній сесії соймовій в нашім краю,
висказали рівночасно погляд, що при до-
довняючих виборах послі зложивші манд-
дати на ново вибрані бути повинні.

Супротив того голосу народа уважаємо
обовязком нашим зазначити наше стано-
виско.

Як при виборах в р. 1901 ніхто з нас
не накидав ся виборцям зі своєю кандида-
турою, так і тепер певно накидатись не
буде.

Становиско руского посла є нині осо-
бливо в соймі так прикре, так тяжке і так
повне одвічальности, що послованє є лише
тяжкою жертвою.

Коли однак супротив сецесії поновний
вибір тих самих послів має бути після за-
гального голосу народа і пересвідченя
всей суспільности політичною конечностию,
то прямою консеквенцією того єсть, що
конечність тая відноситись мусить до всіх
послів зложивших мандати без виємки і до
всіх повітів маючих приступити до поно-
вного вибору, а з того становиска мусимо
назвати шкідливими для народної справи
змаганя, щоби від правила сего в деяких
повітах що-до деяких з поміж уступивших
послів зробити виємку.

Коли політична консеквенція одобрєня

сецесії цілим народом вимагає того, щоби
одобрєнє тоє знайшло вираз свій в поно-
внім виборі, то не час при тій нагоді вирі-
вувати які-будь рахунки особисті або пар-
тийні, не пора руководитись личними або
партийними антипатіями.

Уступивши з сойму руский клуб но-
сольский складає ся з одвічців ріжних пар-
тий і ріжних відтінків політичних.

Всі они однак ішли солідарно і солід-
дарно підпріяли крок рішучий, — а в тій
їх безглядній солідарности лежить головна
вага їх акції, супротив того мають они од-
нак право вимагати від народа, щоби солід-
дарности тої не розбивав клином партий-
них невгоди, щоби при доповняючих ви-
борах не ломив карности народної і не у-
даремняв дальшої солідарної акції руского
клубу в соймі.

Робота така була-б як-раз на руку
противникам нашим, котрим дуже невід-
годно була наша солідарність клубова, —
а котрі в елімінованю котрого будь з нас
бачать вже нині з гори для себе великий
триумф і стремлять до осягненя сеї цілі
розсіванєм ріжнородних поголосок, спле-
тень і клевет про становиско наше і при-
чини сецесії, щоби тим способом здеморалі-
зувати руску суспільність, викликати не-
довіре до бувшої соймової репрезентації
і результати доповняючих виборів підпо-
рядкувати цілям своєї політики.

А не треба додавати, що здеморалізо-
ване виборців в однім лише повіті злом-
ло-б безперечно карність в усіх повітах, бо
в кождім повіті знайдєсь горстка людей,
котрим дотеперішній посол не любий і хто
спинить тоді таких людей, щоби не висту-
пали і в других повітах в імя своїх личних
і партийних поглядів?

Хвиля виборів недалека, — а в краю
нашім серед суспільности рускої кипить
партийна усобиця. — Акт виборів вимагає
однак, щоб нарід приступив до него під
іншим окликом! Серед тяжкої злоби дня
була солідарність руских послів в соймі:—
одін карний руский клуб соймовий — без-
перечно ясною і відрадною проявою на
темнім небосклоні нашої політики.

Нехайже ніхто не вихіснює
нинішнього положеня на тоє, щоби
Галицьку Русь позбавити в соймі
одноцілої, солідарної репрезен-
тації.

Яко бувші члени сеї репрезентації,
ми уважали обовязком нашим відкликатись
до руского народа в сій справі, в надії,
що народ сей заявивши нам тільки при-
знаня по причині нашого становиска в сой-
мі, не схоже тепер сам того становиска
ослабляти, що голос сей наш оцінить на-
лежито яко голос вірних синів своїх, котрі
по цілій змої сил своїх боролись за пра-
ва єго в тяжкім нерівнім бою.

Бувший руский клуб соймовий:

*Алексей Барабаш, Олександр Барвіньский, Тео-
дор Богачевский, Йосиф Гурик, др. Михайло Ко-
роль, Виктор Мазкевич, др. Андрій Могильни-
цкий, др. Евген Олеськикий, Дмитро Остапчук,
Антін Старух.*

Поляк про вшехполяків.

В петербурским «Kraj-u» містить ся статя
підписана псевдонімом «Sieciech», в якій автор,
львівський дописувачель сеї часописи, зображує
у властивім світлі політику всеполяків. Про
відносини всеполяків до «Русинів в Галичині» ав-
тор пише ось як:

Найстрашнійшою кривдою, яку всеполяки
роблять в Галичині, є систематичне, з холодного
розмислу пливуче ятрєнє відносин між Поляка-
ми а Русинами. Се смертельний грїх на їх со-
вісти.

В Галичині був від давна руско-польский
антагонїзм. Був, заки заявили ся тут всеполяки.
Але як-раз задачію дневникарства, що дбає о
будучність краю, було, стремити до втворєня
відносин, котрі зробили би можливими так по-
розуміне як і співжитє обох братних суспільно-
стей. Не все зуміла галицька праса примінити ся
до висоти сеї задачі. Але в єї користь мож
сказати, що звичайно грїшили лише єї нерви,
рідко коли голова і серце. Недоставало їй спо-
кою, педомагала на надмір нервозности; ділала
подразнює тоді, коли сама була подразнена.

Всеполяки є під тим зглядом «новочасни-
ми» в найгіршім сего слова значіню. Ятрєть а
при тим бережать зимну кров. Ті самі люди, ко-
трі в давнім «Glos-і» цілу відвічальність за на-
родові непорозуміня в Галичині спихали на По-
ляків, тепер бачать всі опибки і грїхи у Русинів.
Впрочім не потреба їм сего. Їх становисче
супроти Русинів, їх підюджуванє і ятрєнє є зрозу-
мілі. Всеполяки думають, що найвисшим, найлуч-
шим доказом животности народа є панованє
над иншими народами. Розвиток розуміють пе-
редовсім яко зрієт в сили коштом других. Ми
мусимо також над кимсь володіти; є се услівє
нашої успішности і нашої чести. Над ким? Під
рукою є Русини. Слабші, убожші, менше про-
сьвічені. Отже отворена дорога. Всеполяки ви-
робили цілу методу, впрочім неоригінальну, в ко-
трій містять ся і колонїзація і гасла непрода-
ваня Русинови землі на Русі яко народне рене-
гацтво. Є се річи нові в відносинах руско-поль-
ских, річи, яких не знали старі польські політики,
не виключаючи і тих, котрі не тішили ся сим-
патією в рускім таборі. Люди єї проявляли ча-
сто неохоту до Русинів-агітаторів, дневникарів,
коротко сказавши, до всяких провідників, котрим
закидано «сепаратизм», але єї люди отворили би
певно широко очі, єслиб їм хто сказав, що їх
польский патріотизм вимагає трактованя цілого
руского народа, як чужого живла.

Але, щоби здійснити ідеал «панованя над
Русинами», хотяби в карикатурнім виді, треба
вперед відовідно вишколити польську суспіль-
ність, яка не лише не має заборчого інстинкту,
але навіть величає ся тим. Отже всеполяки по-
чали виховуючу акцію. Доставили Галичині
підручників про народовий єгоїзм, та про ново-
часні чесноти о політиці, а заравом — в Slow-і
polsk-ім — почали працю демострованя теорії
примірами, яких черпали з подій польско-русских
обставин. Се має бути неначе досвідний курс.
І отсе бачимо, як від двох літ якась частина
галицького загалу, під впливом Slow a polsk-ого,
поберає всепольське образованє, якого метою має
бути доспілість до «панованя» над Русинами.
Каплю по каплі всякають в уми погляд на люд-
ські відносини, вицять моральні почуваня, без-

честять альтруїстичні ідеали, вихвалюють «напад в інтересі вітчизни». І отже бачимо даліше, що націоналістична всепольська пропаганда робить в Галичині деякі поступки.

Націоналістичні катехізми всеполяків не доходять вправді до широких мас. На се в они за мало популярні їх засади присвоїла собі лише значна частина академічної молодіжки. Однак широкі верстви, о скільки они неприступні для книжкових теорій, о стільки радо підчиняють ся покликови: «Гейже на Сопліцу!» Сопліцями в Русини. Польско-руський антагонізм, побуджуваний і підоджуваний від двох літ, зміг ся величезно. «Гейже на Русіна!» стає з кожним днем популярнішою нутою в Галичині. На сій нуті грають всепольські політики цілим ударом рук. Они знають, що їх ествованє і розвиток в тій дільниці вяже ся з ествованєм і розвитком шовінізму. Его ествованє — ествованє всеполяків. Его смерть була би їх гробом.

Всепольскість в Галичині — се ятрене народностий, се погоня за марою «верховлади» над Русинами в екстермінаційнім дусі, се напір на слабших для здавлення їх розвитку. Загальний зріст народних почувань, які в Галичині замічує ся на кождім кроці, є ділом великого, відбуваючого ся від ряду літ перетвору в нідрі цілого племені і заслугою нічєю і всіх разом. Подразненє, зденерованє, ятрене патріотизму в деяких кругах, се безсумнівна заслуга всепольскости.

Небезпечна гра триває даліше. Чим покінчить ся?...

Серед найбільше світлих людей в Галичині, що приглядають ся змагаючій ся філії народної ненависти, чути щораз частійше голоси безнадійности, що сей процес покінчить ся нещастєм — і тривким розломом межи обома народами, які заселяють одну землю. Аж ніж блисне в руці! Аж стовпи огня понесуть ся в гору! Се має бути кінець.

Лише непоправна легководушність може легковажити настрій між Русинами. Там варять ся і кипять. Провід ведуть десперати і одиначі психопатичні. Хто стрітив ся з ними, знає, що стремлять свідомо, з цілюю злочинною розвагою до викликаня катастрофи, до киненя сфранатизованя мужика на двори, в тій надії, аби приневолити віденське правительство до управильненя польско-руських відносин. Круг їх впливу шарить ся без сумніву, хоч ніхто не знає, як широко. Ті люди пруть власний нарід до пропасти, в якій на довгі літа можуть запропасти ся его розвиток. Але в ту пропасть тручають і нас. Ми оглядали в судовій салі у Львові патологічний оказ руского людогово провідника, архитип тісноголового народного фанатика, та засудили его на тримісячну вязницю. Читаємо

ненавистию до нас палаючі «гайдамацкі» газетки і конфіскуємо їх. Се є охоронні середники конечні, але невистарчаючі. Они не сплять бурі. А що приносять всеполяки краєви, якому кидають ся на дорадників? Сильнійший подув ненависти, глибокий розлом, грізнійше подразненє.

Для польско-руского роздору в Галичині поява всепольских ятритель є нещастєм. Але чи лише в одній справі? Люди, які як пави ходять з наушистою фразою про розширенє польского «стану посіданя», доводять як-раз до того, неначе нарочно, аби сей стан як найбільше обмежити. Коли они забрали в свої руки найпочитнійший галицький дневник *Słowo polskie*, сей орган почав управляти на націоналістичній ниві і антисеміцку грядку. Жида напрасно вмовлювані, що не можуть бути Поляками, почали з сего витягати властиві висновки. Перший раз лучило ся в Галичині, що при статистичних списках жида в мнгоих місцевостях подавали себе за Русинів. В руских редакциях народних органів появляють ся яко сотрудники і приклонники. Про злуку жидів і Русинів, проти «спільного ворога» відзивають ся щораз горячийші живла по одній і другій стороні...

Робота всеполяків в Галичині стремить до витвореня нам смертельних ворогів в дома. За се — кінчить ся «стата» — ті панове єднають для нас сильного приклонника в французских націоналістах.

Політичний перегляд.

Підчас *seget*-у на позавчерашнім двірським бали звернув ся цісар також і до посла др. Кайзера. Цісар заявив в розмові з ним своє повне вдоволенє, що австрійська делегация працює так спокійно і річево. «Не могу однак зрозуміти, додав, чому Німці занепокоені новим язиковим розпорядженєм міністра війни ген. Пітрайха». На замітку д-ра Кайзера, що Німці розуміють то розпорядженє так, неначе підофіцери не потребували від тоді взагалі знати німецкого язика, відповів цісар: «Преці так все було. Впрочім тяжко се змінити». Др. Кайзер зазначив еще, що заходить обавя, що також офіцери не будуть присвоювати собі належного знаня німецкого язика, цісар однак змінив предмет розмови: В найблизшим тижни прибуде до Відня угорська делегация. Желанєм моім є, щоби делегация покінчила як найскорше свої наради і щоби могла знова працювати державна рада.

Із Солуня доносять, що з Адриянополя вислано один баталіон нізамів (лінієве військо) до Джумульджи на шляху залізниці Дедеагач-

Царгород для скріпленя тамошньої залози, котра пильнує залізниці. а то ддятого, бо шеф стації в Адриянополи одержав лист з погрозою, висадженя залізниці у воздух. Від тої пори дворець дуже пильнують. Начальника громади з села Доан, Гіссара, найдено коло Дедеагача задушеного і з ранами від ножів в тілі, а кінє его був застрілений. Грецкого священника Христоса Папатраяноса вхопили минулого тижня приклонники македонських комітетів і затагнули десь в гору і він від того часу пропав без сліду.

Daily Mail одержує вельми трівожні для Німців висти про ворохобню Герерів. Доносять іменню, що крім Герерів заворушили ся і інші племена та що около 15.000 людей є готових до борби. Місцевість Windbuk, де находять ся німецкі кольоніальні власти, облягає 5000—8000 людей. Полученя залізничі і телеграфічні перервані. Всіх німецких фермерів, котрих змогуть ворохобники дістати в руки, убивають враз з жінками і дітьми. Німецкий відділ взяв до неволі кількасот ворохобників і змусив їх до праці в копальнях. Німецкий уряд просив Англію о дозвіл перепровадженя воєнних помічних відділів через англійські території, Англія однак ще не рішила нічого в сій справі, бо боїть ся викликати заворушеня в своїх власних кольоніях.

Бюро Райтера доносить з Порт-Артура: «Більша часть флоту, що стоїть в тім порті, заняла місце поза портом на широкім морі на приказ російської адміраліції. Сей приказ видано з огляду на всякі евеутуальности. Висші офіцери з Порт-Артура є тої думки, що справа війни чи мира рішить ся до одного або двоох днів». З Петербурга знов доносять. По відбутій дня 18. с. м. нараді шефів всіх відділів адміністрації манджурскої видано приказ зробити спис резервістів манджурских. Число їх має вносити 80.000. Війска російські відкомандовані на північ, є вже в поході. Дня 21. і 22. с. м. мали вирушити два полки в дорогу до Ялю.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядчо о вирівнанє залеглостей та о присднуванє нам нових передплатників.

На грошевих переказах просимо дуже читко виписувати адресу: «Адміністрация часописи Руслан».

Ціна поодиноких чисел нашої часописи знизжена на 10 сотників.

НОВИНИ.

— **Календар.** В пятницю: руско-кат. Поклін оков. св. Петра; рим.-кат. Франца Салезія. —

З літературної ниви.

Ольга Кобилянська. *Земля*. Повість. Львів 1902.*)

П. Ольга Кобилянська справила нам справдішну несподіванку. По «Царівній» та «Людині», оповіданях з міського житя, з житя т. зв. «інтелігенції», дала нам в «Землі» великий образ сілського житя в полудневій Буковині, де елемент український мішаєт ся з румунським. І Цигани, що — як відомо — радо волочать ся по Буковині, додають повісти Кобилянської те, чого не бачимо там, де сам народ український творить одноцільну масу.

Героїнею повісти є — земля. Тота чорна, плодюча, буковинська земля, позірно німа та мовчалава, в дійсности жива і промовляюча.

— Ми є люди, що знають виключно землю — говорить представителє родинного житя, мужик Івоніка — і є в тім повна правда.

Всі люди, яких вивела Кобилянська, знають виключно землю. Працюють на ній, а она живить їх, люблять її, тужать за нею, раді-б як найбільше її набути — а она сприяє одним, як

мати дітям, а інших вбиває, як царівна недобра. Всі є її невільниками.

Лише молодший син Івоніки, Сава — ні. Прямо не любить її. Працює верадо, з присилуваня неначе, покидає плуг і гонить за заяцями, є в тім хліборобським кружку мимовільним може протестом проти невільничої зависимости від землі¹⁾. Проте наклоність є душа його до Рахіри, як до дикої, свободної, степової владі.

За те і карає його земля-мати страшно — як зрадника, як вирода. Вбиває він свого старшого, доброго, працювотого брата Михайла і то як-раз задля землі, щоб йому припала частка тамтого. Страшна, неколкона німста.

Се — основа повісти — стара як світ. На ній змалювала Кобилянська новими орнаментами цілі хороводи сілських портретів, цілі галерії образів і варісів з сілського житя.

Батько обох братів: Михайла і Сави, старший Івоніка, се знаменитий тип арийського хлібороба, що «знав землю в кождій порі року, в різних її настроях, мов себе самого» (стр. 28), який працює серед невідрадних противеньств дійшов до милого перекованя, що нікому кривди не вчинив. Ся статья з давних-давних, патри-

ярхальних часів виведена вельми консеквентно і бездоганно.

Любить синів своїх — справді елементарною любовію. В старшій бачить свого наслідника, другого себе, вірного сина землі, а притім потішає ся гадкою, що і молодший землю полюбить. З розвитком повісти розвиває ся і статья Івоніки, а в хвилі, коли довідує ся, що Сава убив Михайла, виростає в якогось свєрєдного Лякоона. Загалом ціла повість прибирає від своєї хвилі розміри великанські, грізні і глибоко вражаючі страшним своїм трагізмом. Мало творів з нової гротескової літератури можна уставити побіч другої часті «Землі». Не легко забудеть ся хвиля переслуханя батька перед слідчим судиею, або сей момент, коли тойже мовчки, тихо карає братовбійцю, сина.

Не так одноцільною є статья жінки Івоніки (Марійка), матери нещасних синів, особи з ніжними чертами, нестарої та знищеної невгаваючою працею. Жила в згоді зі своїм мужем, шанувала його, слухала і говорила йому «ви». Доки жив Михайло, серце потягало її більше до нього, як до Сави, а по смерті Михайла перенесла всю любов на Саву, невважаючи, що він убив брата. По близшим пригляненю — загоріла знов звірською ненавистию. На Михайлі не сьміє полишити ся ніяка тінь — тому проганяє з дому свого Анну (в якій померший потайки любив ся) і двоє дітей її, чого собі відтак простити не може.

Нераз бачимо по селах старшу жінку, з незвичайно поморшеним лицем, з вперед похиле-

*) Стата ся — се фрагмент із нарису п. Богдана Лепкого, який появиив ся в «Slovansk-im Přehled-i» (р. 1903) як огляд українського письменства за рік 1902. Так сама знаменита повість п. Кобилянської, як і взірцева, артистична, поважна рецензия п. Б. Лепкого приневолити мене переказати сей фрагмент із чеського. — О. Луцький.

¹⁾ Думаю, що і сама авторка є за такою еманципациєю, бо осуджує велике привязанє мужика до землі, як щось погубного і згоджує ся в тім з Горкім. «Не для тебе, синку, була вона, а ти для неї! Ти ходив по ній, плакав її, а як виріє і став годний, вона отворила пащу і забрала тебе! Дурень був ти на ній, дурень... Наймитом був ти, наймитом!» (Стр. 246).

В суботу: руско-кат. Антонія Вел. рим.-кат. Мартини.

— **3 Самбора.** Загальні збори Філії Руского Товариства педагогічного в Самборі відбудуться дня 1. лютого о 11. год. рано. Виділ запрошує місцеве і доокресне учительство до численної участі.

— **3 Дрогобича.** Дня 2. лютого будуть надз. заг. збори філії «Просвіти» в салі руского Касина. Початок о 2. год. пополудня.

— **3 Миколаєва н. Дн.** Конституційні збори філії «Сокола» будуть дня 31. с. м. о 1 1/2 годні пополудня в салі магістрату. О 7. год. вечер будуть в тій самій салі вечерниці і представлене «Тато на заручинах» заходом Читальні «Просвіти».

— **Додаткову іматрикуляцію** студентів львівського університету, що не ставилися до іматрикуляції в першій речинці, визначив ректорат на середу дня 3. лютого о год. 10. перед полуднем в університетській салі. Ректорат оголосив, що в случаю, если би котрий зі слухачів, обов'язаних до іматрикуляції, не ставився, призначити ся его тимчасовий впис на неважний і вичеркне ся его із списку слухачів.

— **Лисенкове святю в Чернівцях.** «Буковинський Боян» на посліднім засіданю свого виділу ухвалив устроїти великий концерт в честь Лисенка в половині цвітня с. р., імовірно 16. і 17. В сім концерті возьме участь також сам Лисенко. Щоби концерт випав як найвеличавіше, ухвалив виділ «Буков. Боян» запросити до участі всіх співлюбних Русинок і Русинів, як місцевих так і замисцевих, а по змозі також всі галичкі «Бояни».

— **Переяславська умова.** «Буковина» доносить з Києва: 250-літня річниця переяславської умови пройшла без гомону, лише в Переяславі були розвішані афіші із зазивом святкування тої події.

— **3 Тернополя.** Пригадуємо, що вечерок з танцями в Тернополі заходом тамошної «Рускої Бесіди» відбуде ся дня 1. лютого в салі «Мищанського Брацтва». Стрій для пань візитовий. Музика військова 55. п. н. Хто не одержав з околиці запрошення, звольте зголосити ся до «Рускої Бесіди» в Тернополі. — *Комітет.*

— **Вечерниці з танцями в Снятині.** Заходом Товариства «Снятинський Боян» відбудуть ся в понеділок дня 1. лютого с. р. в локалі касино в Снятині вечерниці з танцями. Вступ від особи 2 К. Стрій візитовий або народний. Початок точно о 8. год. вечером. — Вечерниці заповідають ся дуже гарно, а комітет подбав, щоби всі гості були вдоволені.

— **Вінчане п.** Василя Стефаніка, звісного нашого новеліста, з п-ою Ольгою Гамораківною, донькою о. Гаморака зі Стецева, бувшого соймового посла, відбуло ся ві вторник о год. 6-тій вечером в церкві св. Юра у Львові. Акту вінчання доконав о. крил. Чапельський. Опісля відбула ся вечера в кружку найбільших приятелів подругів. Новоженцям желаємо щастя на новім шляху їх життя.

— **Вісти з Америки** В Оліфанті, Па. відбуде ся дня 22. лютого всенародне руске віче з таким порядком: 1) О 8 1/2 год. торжественне бо-

гослуженє. 2) О 10. год. отворене віча відповідною промовою і вибір президії. 3) Відчитанє і евентуальне одобрєне програми народної рускої партії. 4) Реферат просвітний. 5) Реферат економічний. 6) Справи церковні. 7) Звіт з діяльності ексек. комітету і внесенє членів. 8) Закінченє віча промовама. — По вічу о годінї 8. представленє театральне, переплітанє деклямаціями і співами оліфантського хору в честь Шевченка і Вашингтона з відповідною торжеству промовою. По представленю спільна гостина для делегатів.

— **Демонстрації молодіжи в Вильні:** До львівського дневника Дзєй доносять: Ученики реальної і торговельної школи в Вильні, спровоковані шкільними властями, здерли зі стіни портрети царя Олександра III і Петра I та подерли їх на кусники. Шкільні власти затушовали здає, ся, сю справу. Подібний случай мав місце в учительськїм інституті; кількох учеників інституту ув'язнено і віддано цілу справу в руки прокуратурї і жандармів, мимо протестів куратора округу.

— **Родимці!** Не забувайте на приватну жіночу семінарію у Львові, удержувану Тов-ом педагогічним і присилайте постійні жертви! Вписуйтеся громадно в члені сего Товариства і впривніуйте залеглости. Вписове виносить І К. Пренумеруйте часопись для дітей «Дзвінок» і часопись «Учитель», так щоби они могли при більшій числі передплатників стати на ще вишій щаблі і відповісти всім бажаням свідомих читачів. Адреса касиєра: А. Алиськевич (ул. Кохановського 15 Б.)

— **Кровава мєсть зрадженого мужа.** В болгарськїм місті Лом-Палаянці капітан 2. полку болгарської кінниці, Дімітрєв, спровадив в сих днях до кошар свого послугача, казав жовнірам его звязати, кинуть на землю і бити палками. По 50 ударах стратив слуга свідомість, мимо сего казав капітан дальше его бити, так що нещасна жертва евакуації одержала 192 палок, а тіло відпадало кусниками. В дорозі до шпитали скатований вояк сконав. Капітан дізнав ся, що минулого літа, коли его виславо з полком за турецьку границю, слуга его мав любовні зносини з его жінкою.

— **Самоубийства.** В Відні отруїла ся синком потажа жінка і 20-літна дочка багатого промисловця Дадакка. Причиною самоубийства було варварске поведєне батька з жінкою і дочкою, котий катував їх за се, що не похваляли его зносини з любовницею. Се поведєне викликало обурєне між сусїдами, котрі повибивали шиби в мешканю сего нелюдского батька і обсипали его грубою лайкою. — З Праги доносять, що в Березниці повісив ся касиєр тамошного кредитового Банку. Переведений шконтр виказав дефравдацію 40.000 К.

— **Пожерта місія.** Міністерство внутрішних справ у Вашингтоні одержало телеграфічну звістку, що в місяцю марті 1901. р. мурина в Ліберії в полудневій Африці, убили і зіли 19 американських місіонарів. Місія находила ся в найдальшій вакутній краю, тому чутна про її долю аж тепер дійшла до американського консула в Монровії, а той сейчас післав її телеграфічно до Вашингтону.

— **Конец революції в Урагваю.** Останки ура-

гвайських ворохобників по програній битві під проводом Сараїва перейшли в кількох відділах на область бразилійської републики, де їх розоружили тамошні власти. Таким чином покінчила ся революція в урагвайській републиці, що тревала довше як рік.

— **Корейський цїсар** — хоче собі рвати зуби! На чорній таблиці берлинського університету вишієно оголошенє, що корейський цїсар глядає для себе німецкого лікаря від зубів на час двох літ і обіцює ему 300 єнів місячної платні, 30 єнів додатку на помешканє, 1000 єнів на кошти подорожи, 1000 єнів на інструменти і 50 єнів на лабораторію. Для зрозуміння високости платні додаємо, що один єн варта поверх дві корони. За те мав би той дентист що тижня бути затрудненим в палаті, а обіцює ся ему ще й два місяці відпустки на рік. От клопіт корейському цїсарєви, не досить, що з обох боків від Росії і від Японії грозить ему війна, а ту ще й зуби его болять.

— **Пожар галерії образів.** Один із найвеличнійших старих замків в Англії, Кнепп Castle, згорів перед кількома днями до тла. Замок находить ся на захід від Grinstead в округі Lusseх і був одною з шести фєвдальних твердинь. В теперішних часах замієно сю твердиню на галєрію творів штуки, де властители згромадили прямо неоцінені скарби. Пожарні сторожі прибули досить пізно задля значного віддалєня замку та і тому змогли уратувати лише невелике число сих творів. В сій галєрії находили ся образи Гольбайна, Ван Дайка, Роміліого і численних старих малярів. Один з великих образів, котрого вартість оцінювано на 25.000 фунтів штерлінгів, згорів зовсім. Сама лише галєрія образів містила вісім творів Гольбайна, між сими портрети Кромвєля, князя Букінггама, Штраффорда і інших.

— **Жертволюбивість Американців.** Жертви американських мільонерів на цілі публичні виносили в м. р. 76.834.978 дол., в р. 1902 — 77.397.167 дол., а в «рекордовім» році з сеї области, 1901, осягнули жертви на публичні цілі прямо кавочну суму 423.888.732 дол. В протягу отже трех перших років ХХ. ст. жертвовано в Сполучених Державах добровільно понад 278 міль. дол. на публичні цілі. Шкільні заведєня одержали з загальної суми 39.950.692 дол., добродійні заведєня 21.726.318, церкви 3.906.912, музеї і галєрії штук 2.927.500, міста на заложєне бібліотек 7.853.556 дол. Головними жертводавцями були в посліднім році, як звичайно: Андрій Карнеджіо і Іван Рокефелер. Карнеджіо дав сам майже шесту часть загальної суми, бо: 5.595.500 дол. на бібліотеки, 4 міль. на емеритальний фонд своїх давних робітників, 1.300.000 на школи, 1 міль. на дїм товариства інженерів і т. д. Рокефелер дав менше, як звичайно, бо «лише» 2 міль. на університет в Чикаго і пів мільона на інші цілі.

— **Дрібні вісти** Гімвазію в Сереті на Буковині, як доносить Czern. Tagbl., замкнено із санітарних зглядів, бо у директова Павла, який мешкає в гімназіяльнім будинку, зайшов случай шкарлатини. — В краківськїм Тов. і кредит. для рукодільників і промисловців викрито дефравдацію на 600.000 К. Дефравдація тягнула ся від давних літ. Директора Романа Хмурского арє-

ною сніною, начеб її доля на тортурх вимучила. Так представляю собі Марійку.

Справді з иншого світа була Анна, убога дівчинка, вешлюбна жінка Михайла. «Середнього росту, з темним як шовк волосєм... гнучкої стату... тайла в собі силу та вабила до себе мов музика гармонією жіночости» (стр. 56). Служила в дворі, а «її шоденні сходини з панєю і панною, чутливими і благородними жінками... відобрали її еству жорстокість і неповоротність некультурної селянки з першої руки, а натомість надали їй поважній душі гнучкості і свого рода інтелігенції» (стр. 61).

Мама відбирєє її тяжко зароблений грїш, а її самій не лишаєть ся вічо — крім праці; так і — незаметно уклала ся лїнія болю коло її молодих, невинних уст...» (стр. 63). Жебрачка в царци в одній особі — улюблений тип Кобилянської.

Доля лучить її з Михайлом, щоб гірко надньою насміять ся. Михайла вбиває Сава, а Анна лишаєть ся по нїм невїдданою вдовою з незаконними дїтьми. Шадїє, лучить ся а по кількох роках віддає ся за Петра. Має з ним одинака, сива, дрожить над ним якоюсь боязкою любовю душі, — душі, що много пережила. Працює від раня до вечера і тужить за тим, щоби синкови своєму могла дати засоби на здобутє науки та відірвати його від землі. «З нього будуть люди, як покине землю». (Ст. 286).

В тойже час пильно дбають Івонїка та Марійка про душу Михайла, діла добрі творять і дають «на боже». Сава женить ся з Рахірою,

циганкою, чарівницею, що причарувала його до себе та на манівці звезда. Живуть бідно, бо Івонїка не дав Саві землі. Тепер сам Сава землі добиває ся і вчить ся любити її...

«Тихо — нечутно ткає природа свої події по черзі і не зміняєть ся у своїх установах». (Ст. 275.)

Жаль мені дуже, що ограничені межі нинішнього огляду не дозволяють мені промовити ширше о сїм сїльськїм епосі, що сьміло рівняти ся може з такими творами як Золї: «Земля» та Успенського: «Власть землі». Жалую, що не можу вказати на велике богатство обсервації, на ціле множество глибоких рефлексій а передовєім на глибоке, дійсно людське чутє, яким авторка обіймає всіх, без вїтмки, героїв своєї повісті, злих і добрих, — рівно.

Не згадує про артязм та про ніжний чар поетичний, яким огорнула авторка не лише непорушну природу але і грїшних людей своїх.

Та як-раз для того, що так високо ставлю, так ціню останню працю Кобилянської, — не вдоволив ся я виключно її красою а старав ся доглянути її хиби, недатки. Питав ся я приміром себе, чому читаєть ся «Землю» так тяжко ту і там зі змученєм? Чому не можна обняти її одним поглядом, як одноцільний твір штуки? Чому по прочитаню лишаєть ся певного рода дивне вражінє страху і неспокою?

І знова не можу відповісти на сї питання подрїбно, — бо до того треба би було цілої літературної студії; обмежу ся про те до кількох спостережень.

«Земля» як літературний твір є важка множеством людських думок і вражінє, тою, як олово тяжкою, жизненною правдою, тою невгаваючою тугою поняти житє людини і його лучність з видимим і невидимим світлом. Се велике богатство змісту єчергувала авторка непрозорим, епізодичним системом, не оглядаючи ся на правила перспективи, а пишучи річ так, як пише ся студию певної типічної одиниці.

Майже всі особи виступають тут з рівною силою на перший плян, протискають ся до першого ряду, навіть тоті, про котрих довідємо ся з оповідань инших. Майже всі події описує авторка з рівною докладністю, — і такі, що відбули ся поза обсягом повісти і не мають з ньюю ніякої генетичної звязи. Надто не відступила Кобилянська від свого давнійшого способу писаня. При цілій великій студії сїльського житя не діткнула ся її жіноча, ніжна рука найглубших рап; не дозволив на се її наклін до півтонів в музиці і малярстві, наклін до всього того, що не все і не кожного вдарає в очи. Повісти бракує сїльського кольориту, запаху села, всього того, що нас без напруженя власної фантазії переносить між мужиків. Не роблю з того закиду, лише увагу відносячу ся більше до форми, як до змісту. — Хто бажає лектури легкої, анекдотичної, — той най «Землі» не читає. Вона вимагає співучасті читача в творі авторки і тільки зі співучастю обоїх — робить вражінє.

Богдан Лепкий.

што ваю, але на нїм мабуть не скінчать ся. — Кільканайцять не концесіонованах, пекарень у Львові замкнула вчера комісія, зложена з представителів магістрату і пекарської корпорації. Згадані пекарні невідповідали зовсім вимогам гігієни. — Дзїєй доносить з Відня, що президент міста Львова, др. Годзімір Малаховський одержав від цїсаря командорский хрест ордеру Франца Йосифа. — Вінчане п. Евстахія Сасика властителя копальні нафти, з п-ною Ольгою Йойко відбуде ся в Троїцкій церкві в Дрогобичи дня 30. с. м. Весїле буде в домі брата молодой п. Вол. Йойка, судов. адюнкта в Дрогобичи.

— **Поетичний кутик.**
Улянї Кравченко у відповідь на фрагмент (в ч. 7. Руслана).

Щаслива Ти і щасливі очи,
що на природу дивили ся з просоня,
що так в вій бачиш, як Тоби ся хоче,
не так, як дійсно діє та хиерна доня.
Житє й природа — такі однакові,
так не зважають на свої учинки:
житє нас ломає в обставин окови —
природа не мірить сили стебелинки!
Утлу стебелинку ломить надмір плоду
(навіть без вітру!), що зріє понад силу;
а кількож то дубів людського породу
клада люта з лоб а завчасно в могилу??

Павло Курчів.

Струтин нижній, 24. січня 1904.

— **Вісти з перемискої єпархї.** Канонїчну інституцію на Креців дістав о. Ів. Гринь. Презенти одержали оо. Петро Підлуский на Любинї, Теофіль Турчманович на Купновичі, Марія Антонович на Щирець, Ант. Венгрюнович на Залокоть. Завідательство парохїї Курманичі дістав о. Леонтій Адрїєнович. Правительство продовжило платню з релїг. фонду на дальший рік для сотрудників в Порохнику, Соколї, Желдци, Опаці, Добровлянах, Іздебках, Вацовиччх і Вороблюку королївскім.

Наука, штука, література.

— **З Львівської Фільгармонїї.** Навї в четвер другий концерт знаменитого п'яїста Йосифа Гофмана, якого оновдїшний концерт в Фільгармонїї увїнчав ся сьвітлим успїхом. Початок концерту о 1/8 год. вечер. — В суботу дня 30. с. м. концерт славного басїста Антона Сїстермана. Початок вїймково о 7. год. вечер.

Телеграми

з дня 28. січня.

Відень. З нагоди уродин нїмецького цїсаря Вільгельма відбув ся вчера в бургу обїд, на яким були архиви. Франц Фердинанд, нїмецький амбасадор, міністри і дипломати. Цїсар Франц Йосиф підвіє тоаст в честь цїсаря Вільгельма.

Відень. Гр. Тїса відїхав вчера вечером до Пешту.

Бюджетова комісія австрійської делегації прийняла бюджет маринарки. Найблише повне засїданє австрійської делегації буде дня 3. лютого.

Берно. Lidove Noviny напастують д-ра Жачка за те, що не відповів на слова цїсаря, що Чехи жадають чогось більше, чим те, що мають Нїмці.

Colosseum в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

— Від 16. до 31. січня 1904. —

1) Увертура. Рекламограф. 2) Сестри Giannotti, танцористки (росийскї). 3) Ada Bell & Edwards, мїмічно-еквілібристична спена в Боделзі. 4) Astra & Zéro, комївні ексцентрики. 5) Американський біоскоп. 6) Oliviera Trio, найліпші іспанські інструменталїсти. 7) ПAVЛО САНДОР із своїм цирком. 8) Орхестра. 9) Carta & Martziana, феноменальний акт силачів. 10) Lucy Malata, французка сьпівачка пісень. 11) Ferri & Cesare, комївні гімнастики на 3 дручках. 12) Людвиковский, гуморист. 13) Амер. біоскоп. 14) Марш.

Щоденно о 8. год. вечер представлєнє. В недїлю і сьвята 2 представлєнє о 4. год. попол. і 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представлєнє. Білєти вчаснїше можна замовляти і набути в конторї Пльона при ул. Кароля Людвика ч 9. у Львові.

Запросини до передплати.

Перший руский ілюстрований

КАЛЕНДАР МУЗИЧНИЙ

НА Р. 1904.

з богатим і одноким в своїм родї додатком літературним опустить незадовго прасу друкарську.

Число примірників обмежене на число передплатників.

Передплата **2 К 10 с** (вже з оплатою пошти).

Замовляти Календар музичний можна ще до кінця сего місяця, надсилаючи поштовий переказ під адресою: Р. Зарицкий, у Львові, ул. Кєрнерника ч. 16, I. цов.

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Віддїл депозитовий

приймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, приймає до переходу папери партїсї і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подїбно як в інституціях заграничних т. зв.

Депозити сховкові (Safe Deposits)

За оплатю 10 до 70 корон річно, депозитар дістав в сталевій касї панцирній сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де безпечно і дискретно переховувати може своє майно або важкі документи.

Під тим зглядом поробив Банк гіпотечний як найдогіднїши зарядженя. Приписи дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у віддїлі депозитовім.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“
стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові

удїляя своїм членам на 5 1/2% і 1% додатку на кошти адмінїстрації, за предложєнем документів викавуючих достаточну гіпотєку.

ПОЗИЧКИ
позичок розкладає догїдно на рати до 10 лїт. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1,239,243 корон.

СПЛАТУ
Членом може бути тільки обезпечений тревало в „Дністрі“ від огню.

Удїл
члєський виносить 50 К, вписове 2 К. Число членів: 2,391 в 2,501 удїлами на 125,050 К.

Вкладки
щадничї приймає „Дністер“ і опроцентовує до 4% від ста. Сума вкладок на 1,256 книжочках 1,103,333 корон.

Чистий зиск
роздїляє ся частію на дивїденду для членів, частію на публічні добродїїні цїли: на церкви, бурєн, захоронки, школи і т. д. На ті цїли роздано дотепер в Товариства кредитового 10,840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ
в справах позичок удїляє Дирекція і агенти.

31/12 1902. ДИРЕКЦІЯ.

Християнський Календар МІСІОНАРЯ на 1904 рік

коштує лише 50 сот., а з поштовою пересилкою 60 сот. Зміст богатий, ілюстрації гарні. При закупнї більше примірників вельми значний опуст. Вивлає лише за готівку: Видавництво Чина св. Василія В. в Жовкві.

Фахово рільнича часопись „ГОСПОДАР“

(Перемисьль, Побереже ч. 1)

зачала з 1904. р. семий рік свого видавництва. Виходить щомісячно в 16 сторонах битого друку, містить короткі, точно оброблені відомости з найновїїших практик господарских (до 200 статей в році), примінєних до потреб меншої посїлости і коштує в дорозї передплати двї корони річно.

Розклад поїздів залїзничих обовязуючий від 1-го жовтня 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходять о годинї				відходять о годинї			
6:10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня	6:22	до Сучави, Жидачева, Керемезе, Потутор				
6:20	з Чернівців (Галацу), Чорткова, Калуша	6:30	до Підволочиск (Київ), Бродів дв. головний				
6:50	з Сокала, Рави рускої	6:43	" " дв. Підзамче				
7:35	з Самбора, Хирова	6:45	до Лавочного (Пешту), Борислава, Дрогобача				
7:35	з Підно. очиск, Бродів на дв. Підзамче	8:25	8:35 до Кракова, Відня, Праги, Берлина				
7:55	" " на дв. головний	9:05	до Лавочного, Хирова, Калуша				
7:45	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова	9:25	до Самбора, Хирова				
8:55	з Кракова, Відня, Праги, Берлина	9:40	до Белзци, Сокала, Любачева				
9:57	з Стрия	10:35	до Чернівців, Потутор, Делятина				
10:25	з Рипшева, Любачева	10:40	до Тернополя, Потутор, дв. головний				
11:15	з Станїславова (Керемезе, Потутор)	10:57	" " дв. Підзамче				
1:10	з Лавочного, Калуш, Хирова, Борислава	3:05	до Стрия, Хирова, Борислава				
2:15	з Підволочиск, Кошичиць на дв. Підз.	3:25	до Рипшева, Любачева				
2:30	" " на дв. голов.	3:40	до Самбора, Хирова				
4:35	з Стрия, Хирова, Борислава	3:50	до Яворова				
5:06	з Підволочиск (Київ), Бродів на дв. Підз.						
5:0	" " на дв. голов.						
5:20	з Яворова						
5:40	з Чернівців, Іцкан						
1:40	5:50 з Кракова, Відня, Праги, Берлина						
	5:55 з Белзци, Сокала, Любачева						
Нїч				Нїч			
8:20	з Яворова	6:05	до Станїславова, Жидачева				
9:20	з Чернівців, Букарєшту	6:15	до Кракова, Відня, Берлина, Варшави				
		6:51	до Яворова				
		6:40	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова				
		8:05	до Сокала, Рави рускої				
		9:00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець				
		9:20	" " дв. Підзамче				
		2:51	10:42 до Іцкан, Чорткова				
			10:55 до Кракова, Відня, Варшави, Праги				
			11:00 до Підволочиск, Бродів дв. головний				
			11:24 " " дв. Підзамче				
			11:05 до Стрия				
			11:11 до Жовкви (лише що недїля)				
			4:10 до Кракова, Відня, Праги, Самбора				

ЗАМІТКА: Поря нїчна числїть ся від 6. години вечером до 5. години 59 минут рано.

Час середно-європейский різнить ся від часу львівского о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12. год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформаційне д. к. залїзничї державнїх (ул. Краєцїцких ч. 5), удїляє пояснєнь в справах велїзничих, продає білєти вського рода і роздїляє іздї.